

HE 30/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi puolustusvoimista annettua lakia.

Esityksen mukaan Puolustusvoimien virkojen eroamisikäsäännökset muutettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkeläisissä säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä. Eläkeuudistusta valmisteltaessa oli keskeisenä tavoitteena, että eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohti yhdenvertaisesti kaikilla henkilöstöryhmillä. Myös Puolustusvoimien henkilöstön eroamisikiä on tarpeen korottaa vastaavasti vaiheittain.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA JA EHDOTETUT MUUTOKSET.....	3
1.1 Eroamisikä sotilasviroissa.....	3
1.2 Aiempien eroamisikäsäännösten muuttaminen.....	4
1.2.1 Puolustusvoimien siviilihenkilöstön eroamisiät.....	4
1.2.2 Sotilasvirkoja koskevat aiemmat eroamisikäsäännökset.....	5
1.3 Eroamisikä eräissä sotilasviroissa.....	5
1.4 Oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen.....	7
1.5 Eroamisikien sopeuttaminen eliniän muutokseen.....	7
2 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	8
3 ASIAN VALMISTELU.....	9
4 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	12
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	12
2 VOIMAANTULO.....	15
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	15
LAKIEHDOTUS.....	16
laki puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta.....	16
LIITE.....	20
RINNAKKAISTEKSTI.....	20
laki puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta.....	20

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1 Eroamisikä sotilasviroissa

Julkisten alojen eläkelaki (81/2016) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Lain mukaan eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuodesta 2018 lukien kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Julkisten alojen eläkelaki määrittää, milloin oikeus eläkkeeseen alkaa. Eläkkeelle voi jäädä, kun saavutetaan alin vanhuuseläkeikä. Vastaavasti palvelussuhde päättyy viimeistään, kun eroamisikä täyttyy. Myös sotilaseläkejärjestelmästä säädetään julkisten alojen eläkelaisissa.

Puolustusvoimien sotilasvirkojen eroamisikä on säädetty puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 47 §:ssä. Jotta vältettäisiin tilanne, että palvelussuhde päättyy eroamisikä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen, tulee puolustusvoimista annetun lain eroamisikää koskevaa säännöstä muuttaa uudistusta vastaavasti. Eläkeuudistusta valmisteltaessa oli keskeisenä tavoitteena, että eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohti yhdenvertaisesti kaikilla ryhmillä. Myös eroamisikää on tarpeen korottaa vastaavasti vaiheittain.

Julkisten alojen eläkelaisissa sotilaan alin vanhuuseläkeikä porrastetaan syntymävuoden mukaan 55 vuodesta ja lentäjillä 45 vuodesta ylöspäin. Kaikille erityisryhmille ei ole säädetty omaa eläkeikätaulukkoa, vaan julkisten alojen eläkelain 102 §:n 5 momentissa säädetään, että sotilaan alin vanhuuseläkeikä on sama kuin hänen eroamisikänsä, jos se on korkeampi kuin pykälän 2—4 momenteissa säädetty vanhuuseläkeikä. Pykälän 6-7 momenttien edellytysten täytyessä sotilas voi kuitenkin jäädä vanhuuseläkkeelle jo ennen eroamisikänsä.

Puolustusvoimien sotilasvirkojen eroamisikää korotettaisiin vastaavalla tavalla portaittain enintään kahdella vuodella. Korottaminen on välttämätöntä, koska muuten alin vanhuuseläkeikä nousee korkeammaksi kuin nykyinen eroamisikä, jolloin oikeutta vanhuuseläkkeeseen ei muodostuisi. Vastaavasta syystä myös lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevien eroamisikää tulisi korottaa.

Puolustusvoimien ylimpien sotilasvirkojen osalta eroamisikä on muita sotilasvirkoja korkeampi, 60-63 vuotta. Puolustusvoimien ylimpiä sotilasvirkoja ovat Puolustusvoimain komentaja, pääesikunnan päällikkö, kenraali, amiraali, Puolustusvoimien pääinsinööri, Puolustusvoimien ylilääkäri, eversti, kommodori, kenttäpiispa, sotilasyli-insinööri, sotilasylilääkäri ja sotilasprofessori. Ylimpien virkojen eroamisikien korottaminen ei olisi välttämätöntä, koska niissä palvelevat voivat edellytysten täytyessä jäädä vanhuuseläkkeelle jo ennen eroamisikänsä eivätkä alimmat vanhuuseläkeikä nouse nykyisiä eroamisikää korkeammiksi. Jotta eläkeuudistus koskisi yhdenvertaisesti kaikki henkilöstöryhmiä, on kuitenkin perusteltua korottaa myös ylimpien virkojen eroamisikää. Tämä koskee myös lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin virkaa ja everstin virkaa. Näissä eroamisikä on nyt kenraalin virassa 55 vuotta ja everstin virassa 52 vuotta. Ylimpien sotilasvirkojen eroamisikää nostettaisiin porrastamalla niitä syntymävuoden mukaan nykyisestä eroamisikästä alkaen.

Muissa sotilasviroissa eroamisikä on 55 vuotta. Muita sotilasvirkoja ovat upseerin, määräämiskäisen nuoremman upseerin, määräämiskäisen reserviupseerin, opistoupseerin, aliupseerin, määräämiskäisen aliupseerin, erikoisupseerin, sotilaspapin sekä määräämiskäisen erikoisupseerin virat. Muiden sotilasvirkojen eroamisikää nostettaisiin porrastamalla niitä syntymävuoden mukaan

55 vuoden eroamisiästä alkaen. Näin määräytyvä eroamisikä olisi sama kuin julkisten alojen eläkelain 102 §:n 2 ja 4 momentin säädetty alin vanhuuseläkeikä.

1.2 Aiempien eroamisikäsäännösten muuttaminen

Valtiovarainministeriö on kirjeessään 29 päivänä tammikuuta 2016 puolustusministeriölle ja sisäministeriölle pitänyt tärkeänä, että eläkeuudistus koskee yhtäläisesti kaikkia valtion palveluksessa olevia henkilöstöryhmiä rajaamatta mitään ryhmää muutoksen ulkopuolelle. Yhdenvertaisuuden toteuttaminen edellyttää muutoksia aiempiin eroamisikäsäännöksiin.

1.2.1 Puolustusvoimien siviilihenkilöstön eroamisiät

Puolustusvoimien siviilihenkilöstön eroamisiät perustuvat puolustusvoimista annettuun lakiin. Uusilla eli 1 päivänä tammikuuta 1993 tai sen jälkeen Puolustusvoimien palvelukseen tulleilla siviilivirkamiehillä (jäljempänä *uudet siviilit*) ei ole valtion virkamiesten yleisestä 68 - 70 vuoden eroamisiästä poikkeavaa eroamisikää. Sen sijaan aiempien eroamisikäsäännösten piiriin kuuluneiden siviilivirkamiesten (jäljempänä *vanhat siviilit*) eroamisikä on säilytetty lain 50 §:n voimaantulosäännöksen muutoksella (678/2008). Sen mukaan Puolustusvoimien virassa 31 päivänä joulukuuta 2007 palvelleen virkamiehen eroamisikään sovelletaan aiempia säännöksiä eli puolustusvoimista annettua asetusta 667/1992 sellaisena kuin se on ollut muutettuna asetuksella 1224/1995. Säännöksen mukaisesti 31 päivänä joulukuuta 1994 sellaisessa Puolustusvoimien siviilivirassa, jossa tuolloin on ollut yleistä eroamisikää alempi eroamisikä, palvelleen virkamiehen, joka on ollut puolustushallinnon palveluksessa 31 päivänä joulukuuta 1992 ja jolla on vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa, eroamisikä määräytyy seuraavasti:

Eläkeaikaa	Eroamisikä
vähintään 16 vuotta	60 vuotta
vähintään 13 vuotta	61 vuotta
vähintään 10 vuotta	62 vuotta
vähintään 7 vuotta	63 vuotta
vähintään 3 vuotta	64 vuotta
alle 3 vuotta	65 vuotta.

Puolustusvoimista annetun asetuksen 1303/1996 voimaantulosäännöksen mukaisesti edelliset eroamisiät koskevat myös sellaisia erikoisupseerina 31 päivänä joulukuuta 1996 palvelleita virkamiehiä, joiden virka muutettiin siviiliviraksi ja joilla oli vuoden 1996 loppuun mennessä erikoisupseerina eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa.

Puolustusvoimista annetun asetuksen 1032/1994 voimaantulosäännöksen mukaisesti sellaisen värvätyn virassa 31 päivänä joulukuuta 1994 palvelleen virkamiehen, jonka virka muutettiin siviiliviraksi ja jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa, eroamisikä määräytyy seuraavasti:

1) värvätynä palvellet mies:

Eläkeaikaa	Eroamisikä
vähintään 16 vuotta	50 vuotta
vähintään 13 vuotta	51 vuotta 6 kuukautta
vähintään 10 vuotta	53 vuotta
vähintään 7 vuotta	54 vuotta 6 kuukautta
vähintään 3 vuotta	56 vuotta

HE 30/2017 vp

alle 3 vuotta

57 vuotta 6 kuukautta

2) värvättyinä palvellut nainen:

Eläkeaikaa		Eroamisikä
vähintään	16 vuotta	60 vuotta
vähintään	13 vuotta	61 vuotta
vähintään	10 vuotta	62 vuotta
vähintään	7 vuotta	63 vuotta
vähintään	3 vuotta	64 vuotta
alle	3 vuotta	65 vuotta

Edellisiä eroamisikiä nostettaisiin eroamisiän täyttymisen mukaan kolmella kuukaudella vuodessa alkaen vuodesta 2018 kuitenkin enintään kahdella vuodella ja enintään 65 vuoden eroamisikään saakka. Muutos vastaisi julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) 6 §:n mukaisia muutoksia ammatillisiin eläkeikiin.

1.2.2 Sotilasvirkoja koskevat aiemmat eroamisikäsäännökset

Puolustusvoimista annetun lain 50 §:n 4 momentin voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen mukaan Puolustusvoimien virassa 31 päivänä joulukuuta 2007 palvelleen eroamisikään sovelletaan puolustusvoimista annetun lain voimaan tullessa 1 päivänä tammikuuta 2008 voimassa olleita säännöksiä. Eroamisiasta säädettiin uuden puolustusvoimista annetun lain voimaan tullessa kumoutuneen puolustusvoimista annetun asetuksen (667/1992) 56 §:ssä. Sotilasvirkoja koskevia poikkeuksia asetuksen 56 §:ssä säädettyistä ikärajoista oli puolustusvoimista annetun asetuksen muuttamisesta annetun asetuksen 1032/1994 ja 1303/1996 voimaantulosäännöksessä. Asetuksen 1032/1994 voimaantulosäännöksen mukaan aliupseerin virassa palvelevan miespuolisen virkamiehen, jolla on vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa, eroamisikä määräytyy seuraavasti:

Eläkeaikaa		Eroamisikä
vähintään	16 vuotta	50 vuotta
vähintään	13 vuotta	51 vuotta
vähintään	10 vuotta	52 vuotta
vähintään	7 vuotta	53 vuotta
vähintään	3 vuotta	54 vuotta
alle	3 vuotta	55 vuotta

Aliupseerin virassa palvelevan naispuolisen virkamiehen, joka on palvellut värvättyinä 31 päivänä joulukuuta 1994, eroamisikä on 60 vuotta.

Asetuksen 1303/1996 voimaantulosäännöksen mukaan sellaisen 31 päivänä joulukuuta 1996 puolustusvoimien palveluksessa olleen henkilön, joka nimitetään erikoisupseerin tai sotilaspa-pin virkaan, eroamisikä on 60 vuotta.

Edellisiä eroamisikiä korotettaisiin vuodesta 2018 lukien kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eroamisikään.

1.3 Eroamisikä eräissä sotilasviroissa

Puolustusvoimista annetun lain 47 §:n mukaisesti muun muassa Puolustusvoimien pääinsinööriin, Puolustusvoimien ylilääkäriin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinööriin ja sotilasylilääkäriin vi-

rassa palvelevan virkamiehen eroamisikä on 55 vuotta. Lain 50 §:n voimaantulosäännöksen muutoksen (678/2008) mukaan Puolustusvoimien virassa 31 päivänä joulukuuta 2007 palveleen virkamiehen eroamisikään sovelletaan aiempia säännöksiä. Puolustusvoimista annetun asetuksen 137/1998 mukaan Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinöörin ja sotilasylilääkärin virassa eroamisikä on 60 vuotta. Puolustusvoimista annetun lain 47 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin koulutuksen ja kokemuksen huomioon ottamisesta eroamisikästä säädettyä. Asetusta ei ole annettu, koska perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista, kuten eroamisikästä, tulee säätää lain tasolla.

Puolustusvoimista annetun asetuksen (1319/2007) 11 §:n mukaan erityisenä kelpoisuusvaatimuksena Puolustusvoimien pääinsinöörin ja sotilasyli-insinöörin tehtäviin on muun muassa riittävä kokemus sotilasinsinöörin tehtävissä sekä Puolustusvoimien ylilääkärin ja sotilasylilääkärin virkoihin muun muassa riittävä kokemus sotilaslääkärin tehtävissä. Näistä erityisistä kelpoisuusvaatimuksista johtuen nykyiset Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, sotilasyli-insinöörin ja sotilasylilääkärin virkoihin nimitetyt ovat olleet Puolustusvoimien virassa 31 päivänä joulukuuta 2007, jolloin heidän eroamisikänsä on 60 vuotta.

Kenttäpiispan edellytetään ylempää pastoraalitutkintoa, mutta Puolustusvoimien teknisen ja lääketieteellisen alan ylimmistä tehtävistä poiketen ei aiempaa kokemusta Puolustusvoimien kirkollisen alan viroissa. Ylempi pastoraalitutkinto vaaditaan kirkollisen alan johtotehtäviin, kuten seurakunnan kirkkoherraksi. Käytännössä piispan virkaan valitaan vain riittävän kokemuksen omaavia henkilöitä, jotka iältään ovat yleensä yli 50 -vuotiaita.

Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinöörin ja sotilasylilääkärin virkoihin nimitettävillä henkilöillä on usein jatkotutkinto sekä osin Puolustusvoimien kustantamaa koulutusta. Virat edellyttävät laajaa ja pitkää työkokemusta. Tämän takia henkilö saavuttaa kelpoisuuden ylimpiin virkoihin myöhään. Eroamisikä 55 vuotta katkaisee monien henkilöiden virkauran ennen kuin henkilöllä on mahdollisuus ylimpiin tehtäviin. Puolustusvoimien kannalta ei ole tarkoituksenmukaista nimittää tehtävään henkilöä, joka ei voi palvella täyttä viiden vuoden määräaikaakaan tai mahdollisesti pidempää aikaa, jolloin menetetään päteviä hakijoita niin Puolustusvoimista kuin muualtakin. Esimerkiksi kenttäpiispan seuraava viisivuotiskausi alkaisi vuonna 2017 ja nykyinen viranhaltija täyttäisi eroamisikänsä 55 vuotta vuonna 2018. Näihin erityisvirkoihin nimittämiset ovat pääsääntöisesti määräaikaaisia. Käytännössä ajallinen mahdollisuus palvella erikoisupseerin ylimmissä viroissa voi olla niin lyhyt, ettei Puolustusvoimat pysty täysimääräisesti hyödyntämään ylimässä virassa palvelevan erikoisupseerin pitkää koulutusta ja kokemusta.

Ennen virkaan nimittämistä henkilöiltä kysytään suostumus nimitykseen ja siinä yhteydessä tuodaan esille eroamisikänsä nousu 55 vuodesta 60 vuoteen niille, joita eroamisikänsä nousu koskee.

Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinöörin ja sotilasylilääkärin virkojen eroamisikäksi esitetään syntymävuoden mukaan porrastettuna 60-62 vuotta.

Apulaissotilasprofessorin virka perustettiin puolustusvoimiin asetuksen muutoksella 1 päivänä elokuuta 2016 lukien (597/2016). Viran täyttäminen tapahtuu kuten sotilasprofessorin viran täyttö eli puolustusvoimista annetun lain 38 a §:n mukaisesti. Apulaissotilasprofessorin viroilla luotiin uusi porras tieteellisen tutkimustyön ja opetuksen virkarakenteeseen ja niiden tarkoituksena on mahdollistaa tutkijan urapolun luominen Maanpuolustuskorkeakouluun. Virkaa perustettaessa sen eroamisikä ei säädetty. Apulaissotilasprofessorin eroamisikä tulisi olla sama kuin sotilasprofessorilla eli syntymävuoden mukaan porrastettuna 60-62 vuotta.

1.4 Oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Puolustusvoimista annetun lain 47 §:n 3 momentin mukaan pääesikunta voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voi jatkaa palveluaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään siihen saakka, kun virkamies täyttää 68 vuotta, sotilasprofessorin sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyttää 65 vuotta. Vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluville aliupseereille voidaan myöntää oikeus jatkaa palvelua momentissa mainituin edellytyksin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana hän saavuttaa 47 §:n mukaan määräytyvän eroamisiän 50-55 vuotta. Puolustusvaliokunta on mietinnössään 1/2005 hallituksen esityksestä (HE 199/2005) laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta esittänyt eduskunnan lausumaksi, että Puolustusvoimat suhtautuu palvelussuhteen jatkoa koskeviin pyyntöihin lähtökohtaisesti myönteisesti painottaen erityisesti alle 60 prosentin eläkekertymän merkitystä jatkoaikaa harkittaessa. Oikeus jatkaa palvelua on ollut merkittävä niille vuoden 1994 lopussa värväytyinä palvelleille, joiden eläkekertymä olisi ilman oikeutta jäänyt merkittävästi alle 60 prosentin. Värväytyinä palvelleille naisille voidaan myöntää oikeus jatkaa palvelua 60 ikävuoteen saakka. Miesten ja naisten ero johtuu siitä, että ilman pidemmälle ulottuvaa oikeutta naisten eläkekertymä jäisi merkittävästi miehiä matalammaksi, johtuen perhevapaista, joita ei aiemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaan pääsääntöisesti ole luettu sotilaseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Valtion virkamieslain (750/1994) muutoksella (193/2016) virkamiesten yleisiä eroamisikiä nostettiin syntymävuoden mukaan. Edellä mainittua puolustusvoimista annetun lain 47 §:n 3 momenttia tulisi muuttaa virkamieslakiin tehtyä muutosta vastaavasti siten, että pääesikunta voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voi jatkaa palveluaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana vuonna 1957 ja sitä ennen syntynyt virkamies täyttää 68 vuotta, vuosina 1958 - 1961 syntynyt virkamies täyttää 69 vuotta ja sen jälkeen syntynyt virkamies täyttää 70 vuotta.

Sotilaseläkejärjestelmällä ylläpidetään Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen tarvitsemaa sotilasammattillisesti koulutettua johtajareserviä. Eläkelainsäädännön muutokset merkitsevät sitä, että reservin määrä pienenee siirtymäkauden jälkeen noin 600:lla henkilöllä. Johtajareservin ylläpitämiseksi oikeutta jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen ei ole perusteltua muuttaa muulla tavoin. Vuoden 1994 lopussa värväytyinä palvelleiden nykyisten aliupseerien oikeutta jatkaa Pääesikunnan päätöksellä palvelusta eroamisiän jälkeen enintään sen kuukauden loppuun, jona aliupseeri täyttää 55 vuotta jatkettaisiin.

1.5 Eroamisikien sopeuttaminen eliniän muutokseen

Julkisten alojen eläkelain 102 §:n mukaan vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen sotilaan ja lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palvelevan 1983 tai sen jälkeen syntyneen sotilaan alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen. Alin vanhuuseläkeikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona sotilas täyttää 54 vuotta ja lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palveleva sotilas täyttää 44 vuotta. Sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan yhtä monella kuukaudella kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitettu alin vanhuuseläkeikä poikkeaa edellisestä työntekijän eläkelain mukaan vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä. Vuonna 1973 syntyneen sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan 57 vuoden vanhuuseläkeikästä ja lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palvelevan 1983 syntyneen sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan 47 vuoden vanhuuseläkeikästä. Ensimmäistä kertaa sotilaan alin vanhuuseläkeikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella

vuonna 2027. Tällöin tarkistetaan niiden sotilaiden alinta vanhuuseläkeikää, jotka saavuttaisivat julkisten alojen eläkelain mukaisen alimman vanhuuseläkeikänsä vuonna 2030. Sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan yhtä monella kuukaudella, kuin työntekijän eläkelain mukaista 65 vuoden alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan. Vahvistettava alin vanhuuseläkeikä voi kuitenkin poiketa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä enintään kahdella kuukaudella. Vahvistettaessa alinta vanhuuseläkeikää ensimmäisen kerran vuodelle 2027 alin vahvistettava sotilaan alin vanhuuseläkeikä voi siis olla korkeintaan 57 vuotta ja 2 kuukautta ja vähintään 56 vuotta ja 10 kuukautta.

Tämän esityksen mukaisia eroamisikiä tarkistettaisiin alimman vanhuuseläkeiän tarkistusta vastaavasti siten, että tämän esityksen tavoitteen mukaisesti vältettäisiin tilanne, että palvelusuhde päättyy eroamisikänsä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen. Soveltamisen yksinkertaisuuden vuoksi ylimpien eli Puolustusvoimain komentajan, pääesikunnan päällikön, kenraalin, amiraalin, Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, everstin ja kommodorin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinöörin, sotilasyllilääkärin sekä sotilasprofessorin ja apulais-sotilasprofessorin virkojen eroamisikiä tarkistettaisiin tarvittaessa täysin vuosina.

Tarkoituksena on, että alimman vanhuuseläkeiän tavoin, eroamisikä olisi tiedossa useita vuosia ennen tämän esityksen mukaisen eroamisikänsä täyttämistä, jolloin henkilö voisi suunnitella tulevaisuuttaan ja varautua mahdolliseen eläkkeelle siirtymiseen hyvissä ajoin.

2 Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Eroamisikien korottamisella saavutettavat eläkekustannusten säästöt ovat noin 550:n vanhan siviilin eli 31 päivänä joulukuuta 1992 puolustushallinnon palveluksessa olleen henkilön osalta noin seitsemän miljoonaa euroa. Heidän osaltaan keskimääräinen palvelusajan pidennys on 13 kuukautta, vaihteluvälin ollessa nolasta 24:ään kuukautta. Kevan rekisteritietojen mukaan noin 145 sellaisella erikoisupseerilla, joilla on nyt 60 vuoden eroamisikä, ei täyty julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain 25 §:ssä edellytetty 30 tai 31 vuoden palvelusaikavaatimus. He saavuttavat eläkeoikeutensa tämän esityksen mukaisessa eroamisikänsä. Heidän osaltaan eläkekustannusten säästöt ovat noin kaksi miljoonaa euroa. Ilman esitettävää eroamisikien nostoa ei edellä mainittujen ryhmien kohdalla seuraisi eläkeiän nousua eikä eläkekustannusten säästöä syntyisi.

Esitys vaikuttaa käytännössä kaikkien sotilashenkilöstöryhmien eroamisikiin ja noin 7800:aan henkilöön kaikkiaan noin 8200:sta sotilasvirassa palvelevasta henkilöstä. Sotilaiden osalta esitys ei vaikuttaisi niin sanottuihin vanhoihin sotilaisiin eli jo 1990-luvulla palveluksessa olleisiin sotilaisiin, jotka ovat saavuttaneet tai saavuttavat palvelusvuosien määrään perustuvan eläkeoikeuden ennen vuotta 2018. Sotilasvirassa palvelevista heitä on noin 400, joista noin 300 saavuttaa eläkeoikeuden vuoden 2017 kuluessa. Noin 100 palvelee Puolustusvoimien ylimmissä viroissa ja on saavuttanut palvelusvuosien määrään perustuvan eläkeoikeuden jo aiemmin. Puolustusvoimien yhteensä noin 4000:n siviilivirassa tai työsuhteessa palvelevan henkilön osalta esitys vaikuttaa vuoden 1994 lopussa ja edelleen Puolustusvoimiin virkasuhteessa olevaan henkilöstöön, jota on kaikkiaan noin 550 henkilöä.

Organisatoriset vaikutukset

Eroamisikien nousu johtuu eläkeikien noususta, jonka vaikutuksia Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen johtajareserviin on käsitelty julkisten alojen eläkelain käsittelyn yhteydessä.

Sotilasammattillisesti koulutetun reservin määrä vähenee nykyisestä noin 2400:sta 600:lla henkilöllä. Muutoksen vaikutukset Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen suorituskykyyn pyritään minimoimaan esimerkiksi kouluttamalla soveltuvia asevelvollisia sodan ajan joukkojen johtajiksi. Vuoteen 2025 jatkuvan eläkeuudistuksen siirtymäkauden johdosta päätökset henkilöstörakenteen mahdollisesta muuttamisesta tehdään myöhemmin.

Sukupuolivaikutukset

Esitys vaikuttaa noin 7800:aan sotilasvirassa palvelemaan henkilöön. Heistä noin 250 on naisia. Niiltä osin kuin esitys vaikuttaa vuoden 1994 lopussa värvätyn ja nykyään aliupseerin sotilasvirassa tai Puolustusvoimien siviilivirassa palvelemaan, yhteensä noin 220:een henkilöön, heistä vajaat 40 on naisia ja loput noin 180 miehiä. Miesten eroamisikä olisi 52-57 vuotta ja naisten 62 vuotta. Sukupuolten välinen ero johtuu siitä, että pidemmällä palvelusajalla tasaataan eläkekertymää, joka muuten jäisi naisilla merkittävästi miehiä matalammaksi. Tämä johtuu naisilla yleisemmistä ja useammista perhevapaista, joita ei aiemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaan pääsääntöisesti ole luettu sotilaseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Niitä vuoden 1994 lopussa Puolustusvoimien siviilivirassa olleita ja edelleen Puolustusvoimien palveluksessa olevia henkilöitä, joihin esitys vuoden 2018 alusta lukien vaikuttaisi, on yhteensä noin 550 henkilöä. Heistä naisia on noin 330 ja miehiä noin 220.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta:

tasavallan presidentin kanslia, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Keva, pääesikunta, Aliupseeriliitto ry, Päälystöliitto ry, Upseeriliitto ry, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Maanpuolustuksen henkilökuntaliitto MPHL ry, Maanpuolustuksen insinöörit ry, Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto MTTL ry, Metallityöväen liitto ry, Palkansaaajajärjestö Pardia, Puolustusvoimien diplomi-insinöörit ry, Suomen Konepäälystöliitto SKL ry ja Sähköalojen ammattiliitto ry. Lausuntopyyntö julkaistiin myös puolustusministeriön kotisivuilla www.defmin.fi.

Asiaa on käsitelty ja Puolustusvoimien henkilöstöjärjestöjä on kuultu lakiehdotuksista Puolustusvoimien yhteistoimintaneuvottelussa 27 päivänä lokakuuta 2016. Lisäksi henkilöstöjärjestöiltä on pyydetty lausunnot esitysluonnoksesta.

Lausunnon antoivat:

sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Keva, pääesikunta, Aliupseeriliitto ry, Päälystöliitto ry, Upseeriliitto ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Maanpuolustuksen henkilökuntaliitto MPHL ry, Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto MTTL ry, Metallityöväen liitto ry, Palkansaaajajärjestö Pardia ja Puolustusvoimien diplomi-insinöörit ry.

Lausuntopalautteesta laadittiin yksityiskohtainen lausuntoyhteenveto, joka on saatavissa puolustusministeriön kotisivulta osoitteesta www.defmin.fi. Seuraavassa käsitellään lausuntojen keskeisimpiä havaintoja ja ehdotuksia.

Suurin osa lausunnonantajista piti esitystä tarpeellisena. Eroamisikien korottaminen on linjassa yleisen eläkeuudistuksen tavoitteiden kanssa ja tukee valtion henkilöstön yhdenvertaista kohtelua eläkkeitä koskevissa muutoksissa.

Valtiovarainministeriö, Keva ja Upseeriliitto pitivät lausuntokierroksella olleen esitysluonnoksen taloudellisten vaikutusten arviointia puutteellisena. Niiden mukaan muutoksista aiheutuvia vaikutuksia eläkejärjestelmän kustannuksiin tulisi arvioida tarkemmin. Arviointi tehtiin ja lisättiin esitykseen.

Valtiovarainministeriö ja Keva kiinnittivät huomiota vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluvien siviilien eroamisikää koskevaan sääntelyyn. Jotta eroamisikien nosto koskisi myös niitä Puolustusvoimien virkamiehiä, jotka on aiemmin siirretty virkoineen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen (Palkeet), esitykseen tulisi lisätä asiasta siirtymäsäännös. Siirtymäsäännös on lisätty esitykseen.

Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry esitti, että vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluvien siviilivirkamiesten eroamisikiin ei tehtäisi muutoksia. Esitystä perusteltiin kyseessä olevien virkamiesten alhaisella lukumäärällä ja sillä, että Puolustusvoimissa tehtiin 1 päivänä tammikuuta 2015 mittava puolustusvoimauudistus, jossa vähennettiin yli 2100 tehtävää Puolustusvoimista. Vähennykset kohdentuivat siviilihenkilöstöön. Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto MTTL ry:n ja Pardia ry:n esitykset tukivat MPHL:n esitystä. Jotta eläkelain muutos koskisi yhdenvertaisesti kaikkia valtion palveluksessa olevia henkilöstöryhmiä, ei esitystä tältä osin muutettu.

Esitysluonnoksen mukaan korkeimpien sotilasvirkojen kohdalla eroamisiät pidettäisiin nykyisellään. Keva kiinnitti huomiota asiaan. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan henkilöstöä tulee lähtökohtaisesti kohdella yhdenveroisesti ja eroamisikien korottamisen tulisi koskea myös korkeimpia sotilasvirkoja. Pääesikunnan lausunnon mukaan korkeimpien sotilasvirkojen eroamisikiä ei tulisi korottaa. Yhdenvertaisuuden toteutumiseksi esitystä muutettiin siten, että eroamisikien korottaminen koskisi myös ylimpiä sotilasvirkoja.

Esitysluonnoksen 47 §:n 2 momentin mukaan lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä eroamisikä olisi 45 - 50 vuotta henkilön koulutus ja kokemus huomioon ottaen. Eläkkeiden toimeenpanon ja eläkeneuvonnan kannalta olisi Kevan mukaan erittäin tärkeää, että eroamisiästä säädettäisiin täsmällisemmin lain tasolla. Esityksessä eroamisiät on eritelty virkanimikkeittäin.

Pääesikunta yhtyi esitysluonnokseen siinä, että lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa eroamisikää tulisi nostaa esitetystä kahdella vuodella, jolloin eroamisikä olisi siirtymäkauden jälkeen kenraalin virassa 57 vuotta ja everstin virassa 54 vuotta.

Aliupseeriliitto esitti, että aliupseereille tulisi myös jatkossa säilyttää mahdollisuus painavista syistä palvella henkilökohtaisen eroamisiän yli niissä tapauksissa, joissa eroamisikä on alhaisempi, kuin valtion yleisen eläkelain määrittelemä 57 vuotta. Nämä tapaukset olisivat yksittäisiä poikkeuksia lain perussääntöön nähden ja kuuluisivat edelleen pääesikunnan ratkaisovaltaan ja sen harkitsemaan toiminnalliseen tarpeeseen sekä virkamiehen suostumukseen. Sotilaseläkejärjestelmän ja henkilöstörakenteen ylläpitämiseksi sotilaiden mahdollisuutta jatkaa palvelusta eroamisiän jälkeen ei ole perusteltua lisätä nykyisestä. Nykytilanteessa palveluksen jatkaminen 55 vuoden ikään saakka on mahdollista niille aliupseereilla, joiden eroamisikä on alempi kuin 55 vuotta. Mahdollisuuden perusteena on ollut se, että aliupseeri on voinut tulla

palvelukseen sen ikäisenä, että hänen eläkekarttumansa jää merkittävästi alle enimmäismäärän. Tämä mahdollisuus säilyisi edelleen.

Pääesikunta esitti, että sotilasyli-insinöörin ja sotilasyli-lääkärin viroissa palvelevien eroamisikä rinnastettaisiin tehtävien laajuuden ja sen edellyttämän työkokemuksen takia everstin ja kommodorin virkojen eroamisikään, eli eroamiseksi säädettäisiin sotilasyli-insinöörin ja sotilasyli-lääkärin osalta 60 vuotta. MTTL ry ja Pardia ry ehdottivat, että sotilasyli-insinöörin viroissa palvelevien eroamisikä rinnastettaisiin everstin ja kommodorin virkojen eroamisikään. Esityksessä esitetään eroamisiät porrastettaviksi syntymävuoden mukaan 60-62 vuoteen.

Pääesikunnan mukaan sotilasprofessorin ja apulaissotilasprofessorin virkojen eroamisikä ei tulisi muuttaa nykyisestä. Yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi sotilasprofessorin eroamisikää esitetään korotettavaksi ja porrastettavaksi syntymävuoden mukaan 60-62 vuoteen. Apulaissotilasprofessorin eroamisikää ei ole aiemmin säädetty. Esityksessä eroamiseksi esitetään 60-62 vuotta syntymävuoden mukaan porrastettuna.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Samaan aikaan on eduskunnassa käsiteltävänä rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttaminen. Siinä rajavartiolaitoksen virkojen eroamisikä-säännökset muutettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelaisissa säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentymistä. Yhdenvertaisuuden varmistamiseksi esitykset olisi perusteltua käsitellä yhtä aikaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

Laki puolustusvoimista

47 §. Eroamisikä. Voimassa olevassa 47 §:ssä säädetään eroamisiästä ja oikeudesta jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eroamisiästä Puolustusvoimien sotilasvirassa. Säännökseen tehtäisiin julkisten alojen eläkelaista johtuvat ja henkilöstöryhmien yhdenvertaisen kohtelun edellyttämät eroamisikien muutokset. Momentin 1 kohdassa puolustusvoimain komentajan eroamisikä nostettaisiin syntymävuoden mukaan 63:sta 65:een vuoteen.

Momentin 2 kohdassa pääesikunnan päällikön, kenraalin, amiraalin, Puolustusvoimien pääinsinööriin, Puolustusvoimien ylilääkärin, everstin ja kommodorin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinööriin, sotilasylilääkärin sekä sotilasprofessorin ja apulaissotilasprofessorin eroamisiäksi säädettäisiin syntymävuoden mukaan porrastettuna 60-62 vuotta. Koska perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla, momentin 2 kohdasta poistettaisiin valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella kohdan virkoihin rinnastuvista viroista. Kohtaan lisättäisiin Puolustusvoimien pääinsinööriin, Puolustusvoimien ylilääkärin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinööriin, sotilasylilääkärin ja apulaissotilasprofessorin virat, jotka koulutus- ja kokemusvaatimuksiltaan sekä palvelusarvoiltaan rinnastuvat muihin kohdassa lueteltuihin virkoihin. Muiden kuin kenttäpiispan viran osalta eroamisiän nousu olisi henkilöittäin tarkasteltuna enintään kaksi vuotta. Kenttäpiispan virkaan nimitetään viiden vuoden määräajaksi. Nykyisen viranhaltijan määräaika päättyy vuonna 2017. Hän täyttää nykyisen 55 vuoden eroamisiän vuonna 2018, joten esitetty muutos ei vaikuta hänen oikeuteensa sotilaseläkkeeseen. Apulaissotilasprofessorin viran eroamisikää ei ole aiemmin säädetty eikä virkoja ole toistaiseksi perustettu. Viran koulutus- ja kokemusvaatimusten sekä virkaan sisältyväksi suunniteltujen tehtävien pohjalta on perusteltua, että apulaissotilasprofessorin virassa eroamisikä vastaa eroamisikää sotilasprofessorin virassa. Apulaissotilasprofessorin virka tuli 1 päivänä elokuuta 2016 lukien mahdolliseksi puolustusvoimista annettuun asetukseen (1319/2007) tehdyllä muutoksella 597/2016. Momentin 2 kohdassa säädettäisiin myös lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin virassa palvelevan viranhaltijan eroamisiän nostamisesta syntymävuoden mukaan nykyisestä 55 vuodesta 57:ään vuoteen ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä everstin virassa palvelevan viranhaltijan eroamisiän nostamisesta syntymävuoden mukaan nykyisestä 52 vuodesta 54:ään vuoteen. Lentäjän koulutusta vaativien ylimpien virkojen eroamisiäsiin esitettävät muutokset vastaavat Puolustusvoimien muiden ylimpien virkojen eroamisiäsiin esitettäviä muutoksia.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin muiden kuin 1 tai 2 kohdassa mainittujen upseerien eroamisiäsiä. Nykyisin eroamisikä on näissä viroissa 55 vuotta, lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kuitenkin 45-50 vuotta henkilön koulutus ja kokemus huomioon ottaen. Eroamisikiä nostettaisiin syntymävuoden mukaan porrastaen enintään kaksi vuotta. Eroamisikä säilyisi vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotena. Vuonna 1963 tai sen jälkeen syntyneillä vuoteen 1972 saakka eroamisikää nostettaisiin vuodesta 2018 lukien kolmella kuukaudella ikäluokkaa kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Vuosina 1970 - 1972 syntyneellä eroamisikä olisi 57 vuotta.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin myös tarkemmin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevien eroamisi'istä koulutuksen ja kokemuksen perusteella. Puolustusvoimista annetun lain 47 §:n 2 momentin mukaan: ”Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin koulutuksen ja kokemuksen huomioon ottamisesta eroamisiästä säädettäessä. Puolustusvoimain komentaja määrää puolustusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti ne tehtävät, jotka edellyttävät lentäjän koulutusta. Pääesikunta päättää näissä tehtävissä palvelevien eroamisiästä.” Puolustusvoimista annetun asetuksen (1319/2007) 29 §:n mukaan eroamisikä muussa lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä määräytyy lentäjän koulutuksen laadun ja laajuuden perusteella sekä lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä hankitun kokemuksen perusteella. Käytännössä lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä opistoupseerien virassa palvelevien eroamisikä on ollut 45 vuotta ja upseerin virassa palvelevien eroamisikä 50 vuotta. Nämä eroamisiät esitetään säädettäväksi ja nostettavaksi syntymävuoden mukaan porrastaen enintään kahdella vuodella eli 47:ään ja 52:een vuoteen.

Pykälän 1 momentin kohdissa 4-6 säädettäisiin vanhojen siirtymäsäännösten mukaisista eroamisi'istä eräissä Puolustusvoimien sotilaviroissa. Puolustusvoimista annetun lain 50 §:n 4 momentin voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen mukaan puolustusvoimien virassa 31 päivänä joulukuuta 2007 palvelleiden eroamisikä sovelletaan puolustusvoimista annetun lain voimaan tullessa 1 päivänä tammikuuta 2008 voimassa olleita säännöksiä. Eroamisiästä säädettiin uuden puolustusvoimista annetun lain voimaan tullessa kumoutuneen puolustusvoimista annetun asetuksen (667/1992) 56 §:ssä. Poikkeuksia asetuksen 56 §:ssä säädetyistä ikärajoista oli puolustusvoimista annetun asetuksen muuttamisesta annettujen asetusten (1032/1994, 1224/1995 ja 1303/1996) voimaantulosäännöksissä. Tämä säännös koskee

- 31 päivänä joulukuuta 1996 Puolustusvoimien palveluksessa olleita henkilöitä, jotka on sen jälkeen nimitetty tai nimitetään erikoisupseerin tai sotilaspapin virkaan,

- aliupseerin virassa palvelevia miespuolisia virkamiehiä, joilla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa,

- aliupseerin virassa palvelevia naispuolisia virkamiehiä, jotka olivat palvelleet värvätynä 31 päivänä joulukuuta 1994.

Pykälän 2 momentin 1-4 kohdissa säädettäisiin vanhojen siirtymäsäännösten mukaisista eroamisi'istä eräissä Puolustusvoimien siviiliviroissa. Niitä koskee sama sääntely kuin edellä 1 momentin 4-6 kohtien sotilasvirkoja. Tämä säännös koskee

- Puolustusvoimien siviilivirassa palvelevia miespuolisia virkamiehiä, joiden virka on muutettu erikoisupseerin virasta siviiliviraksi ja joilla oli vuoden 1996 loppuun mennessä erikoisupseerin virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa,

- Puolustusvoimien siviilivirassa palvelevia miespuolisia virkamiehiä, joiden virka on muutettu värvätyn virasta siviiliviraksi ja joilla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa,

- Puolustusvoimien siviilivirassa palvelevia naispuolisia virkamiehiä, joiden virka on muutettu värvätyn virasta siviiliviraksi ja joilla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa, sekä

- muussa kuin sotilasvirassa palvelevia virkamiehiä, jotka olivat olleet puolustushallinnon palveluksessa 31 päivänä joulukuuta 1992 ja olivat 31 päivänä joulukuuta 1994 sellaisessa Puolustusvoimien siviilivirassa, jossa tuolloin oli yleistä eroamisikää alempi eroamisikä.

Yhteensä näitä henkilöitä on Puolustusvoimissa runsaat 850.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edellä 1 momentin kohdissa 4-6 ja 2 momentin kohdissa 1-4 säädettyjen eroamisikien korottamisesta julkisten alojen eläkelain muutosta vastaavasti. Muutos on tarpeen, jotta eläkeuudistus koskisi yhdenmukaisesti kaikkia valtion palveluksessa olevia henkilöstöryhmiä. Eroamisikiä nostettaisiin vuosittain vuoden 2018 alusta lukien niin, että jos 1 momentin kohdissa 4-6 ja 2 momentin kohdissa 1-4 säädetty eroamisikä täyttyy vuonna:

- 1) 2018, eroamisikä nousisi kolmella kuukaudella;
- 2) 2019, eroamisikä nousisi kuudella kuukaudella;
- 3) 2020, eroamisikä nousisi yhdeksällä kuukaudella;
- 4) 2021, eroamisikä nousisi vuodella;
- 5) 2022, eroamisikä nousisi vuodella ja kolmella kuukaudella;
- 6) 2023, eroamisikä nousisi vuodella ja kuudella kuukaudella;
- 7) 2024, eroamisikä nousisi vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;
- 8) 2025, eroamisikä nousisi kahdella vuodella.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa 47 §:n 3 momenttia oikeudesta jatkaa palvelusta eroamisiän jälkeen. Nykyisen 3 momentin enimmäisikärajoja nostettaisiin eläkeuudistuksen mukaisesti niin, että pääesikunta voi myöntää vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluville vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneille siviilivirkamiehille oikeuden jatkaa palvelua enintään 68-vuotiaaksi. Vuosina 1958 - 1961 syntynyt virkamies voitaisiin oikeuttaa jatkamaan palvelustaan 69-vuotiaaksi saakka ja sen jälkeen syntynyt virkamies siihen saakka, kun hän täyttäisi 70 vuotta sekä sotilasprofessorin sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyttää 63 vuotta.

Osana valtion eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta sotilaseläkesäännöksiä muutettiin vuoden 1995 alusta lukien. Eläkeuudistuksen takia Puolustusvoimissa on edelleen poikkeuksia yleisistä eroamisikärajoista. Uudistuksen siirtymäkauden järjestelyistä johtuen oli aiheutumassa tilanteita, joista johtuen henkilön olisi ollut pakko erota, vaikkei täyttä eläkettä ollut vielä ehtinyt kertyä. Tämä koski ennen vuoden 1995 eläkemutosta värvätyn virassa palvelleita sotilaita ja eräitä muita virkamiehiä. Vuonna 2005 puolustusvoimista annettuun lakiin lisättiin 7a § (HE 199/2005), joka muuttumattomana siirtyi nykyisen lain 47 §:n 3 momentiksi. Säännöksen tarkoituksena oli mahdollistaa sotilasvirassa palvelevan palveluksen jatkaminen painavasta syystä. Esimerkkinä pykälässä tarkoitettu painavasta syystä voisi olla tilanne, jossa virkamiehen eläkkeen karttuma olisi alle 60 prosenttia ja palvelussuhteen jatkumiselle olisi olemassa muutoinkin riittävät toiminnalliset perusteet. Eläkekarttuman pienuus ei sinällään anna virkamiehelle oikeutta jatkaa eroamisiän jälkeistä palveluaan, jos jatkomahtodollisuuden myöntäminen ei ole pääesikunnan kannalta toiminnallisesti tarkoituksenmukaista. Näin ollen Puolustusvoimilla ei ole tarpeen poiketa edellä pykälässä säädettyistä eroamisikärajoista muiden, kuin vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluvien, siviilivirassa tai aliupseerin sotilasvirassa palvelevien osalta, joista jälkimmäisille voitaisiin myöntää oikeus jatkaa palvelua momentissa mainituin edellytyksin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana hän saavuttaa 55 vuoden eroamisiän.

Voimassa olevan 47 §:n 4 momentti siirtyisi muuttamattomana pykälän 5 momentiksi.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan, että Puolustusvoimien sotilasvirkojen ja lentäjän tehtävissä palvelevien eroamisiät nostettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelain mukaisia alimpia vanhuuseläkeiä. Muutoksen tarkoituksena on estää tilanne, jossa palvelussuhde päättyy eroamisiässä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen. Eroamisiät noudattavat pääosin eläkeuudistuksen mukaisia alimpia vanhuuseläkeiä, jotka jo ovat tulevien eläkkeensaajien tiedossa. Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinöörin ja sotilasylilääkärin virkojen eroamisikä nostettaisiin muista viroista poiketen yli kahdella vuodella. Kenttäpiispan lukuun ottamatta kaikki nykyiset viranhaltijat ovat vanhojen säädösten siirtymäsäännösten piiriin kuuluvia, joten heidän eroamisikänsä nousisi enintään kahdella vuodella. Nykyisen kenttäpiispan määräaikainen virkasuhde päättyy vuonna 2017, joten hakiessaan mahdollisesti uudelleen virkaan, hakija tietää eroamisiän noususta. Eroamisikäsääntely ei juurikaan vaikuta vanhuuseläkkeen määrään. Eroamisiän nosto voi tosin parantaa karttuvaa eläkettä, mutta samalla eläkkeen enimmäismäärä saattaa leikata lisäkattuman.

Esityksessä ehdotetaan myös, että vanhojen siirtymäsäännösten piirissä olevien siviilivirkamiesten erityisiä eroamisikä korotetaan vastaavalla tavalla eli vuodesta 2018 alkaen vuoteen 2025 saakka kolmella kuukaudella jokaista kalenterivuotta kohden, yhteensä enintään kahdella vuodella. Ehdotus ei merkitse vanhojen eroamisikien lakkauttamista, vaan niiden nostamista asteittain vastaavalla tavalla kuin yleistä eläkeikää nostetaan. Muutos toteutuu asteittain, joten se antaa sopeutumisajaa. Enimmillään eroamisikä nousee kahdella vuodella, mutta tämä korotus koskee henkilöitä, joiden lain voimaan tullessa voimassa oleva eroamisikä täyttyy vasta vuonna 2025 tai sen jälkeen. Eroamisikien korotuksen perusteena on yhdenvertaisuus ihmisten kesken. Korotus rinnastuu ammatillisten eläkeikien korotukseen (PeVL 5/2015 vp).

Perustuslakivaliokunnan lausuntojen perusteella eläkeoikeuksien perustuslainsuoja koskee konkreettista taloudellista etua, jonka henkilön katsotaan jo ansainneen eikä jonkin voimassa olevan eläkejärjestelyn suojaamista. Koska esityksellä ei ole vaikutusta valtion eläkelain (280/1966) muuttamisesta annetun lain (1528/1993) 1 §:n mukaisten vanhojen edunsaajien ansaitsemiin taloudellisiin etuihin, ei esitettyjä muutoksia voida pitää ongelmallisina perustuslain 15 §:ssä tarkoitetun omaisuudensuojan kannalta.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Esityksessä eroamisiistä säädettäisiin lailla vuoteen 2029 saakka. Julkisten alojen eläkelain 102 §:n 4 momentin mukaan sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan vuodesta 2027 alkaen sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella yhtä monella kuukaudella kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitettu alin vanhuuseläkeikä poikkeaa edellisestä työntekijän eläkelain mukaan vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeiästä. Tässä esityksessä säädetyt eroamisikä tarkistettaisiin tarvittaessa myöhemmin siten, että saavutetaan tätä esitystä vastaava tavoite eli vältetään tilanne, että palvelussuhde päättyy eroamisiässä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 47 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1617/2009, seuraavasti:

47 §

Eroamisikä ja oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Eroamisikä sotilasvirassa on:

- 1) Puolustusvoimain komentajan virassa syntymävuoden mukaan:
  - a) vuonna 1954 tai sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
  - b) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
  - c) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
  - d) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
  - e) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
  - f) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
  - g) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
  - h) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
  - i) vuosina 1962-1964 syntyneellä 65 vuotta;
- 2) pääesikunnan päällikön, kenraalin, amiraalin, Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, everstin ja kommodorin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinöörin, sotilasyllääkärin sekä sotilasprofessorin ja apulaissotilasprofessorin virassa syntymävuoden mukaan:
  - a) vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneellä 60 vuotta;
  - b) vuonna 1958 syntyneellä 60 vuotta ja 3 kuukautta;
  - c) vuonna 1959 syntyneellä 60 vuotta ja 6 kuukautta;
  - d) vuonna 1960 syntyneellä 60 vuotta ja 9 kuukautta;
  - e) vuonna 1961 syntyneellä 61 vuotta;
  - f) vuonna 1962 syntyneellä 61 vuotta ja 3 kuukautta;
  - g) vuonna 1963 syntyneellä 61 vuotta ja 6 kuukautta;
  - h) vuonna 1964 syntyneellä 61 vuotta ja 9 kuukautta;
  - i) vuosina 1965-1967 syntyneellä 62 vuotta;kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalinvirassa:
  - a) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;
  - b) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;
  - c) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;
  - d) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;
  - e) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;
  - f) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;
  - g) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;
  - h) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;
  - i) vuosina 1970-1972 syntyneellä 57 vuotta;ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä everstin virassa:
  - a) vuonna 1965 tai sitä ennen syntyneellä 52 vuotta;
  - b) vuonna 1966 syntyneellä 52 vuotta ja 3 kuukautta;
  - c) vuonna 1967 syntyneellä 52 vuotta ja 6 kuukautta;

- d) vuonna 1968 syntyneellä 52 vuotta ja 9 kuukautta;
  - e) vuonna 1969 syntyneellä 53 vuotta;
  - f) vuonna 1970 syntyneellä 53 vuotta ja 3 kuukautta;
  - g) vuonna 1971 syntyneellä 53 vuotta ja 6 kuukautta;
  - h) vuonna 1972 syntyneellä 53 vuotta ja 9 kuukautta;
  - i) vuosina 1973-1975 syntyneellä 54 vuotta;
- 3) upseerin, määräaikaisen nuoremman upseerin, määräaikaisen reserviupseerin, opistoupseerin, aliupseerin, määräaikaisen aliupseerin, erikoisupseerin, sotilaspapin sekä määräaikaisen erikoisupseerin virassa syntymävuoden mukaan:
- a) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;
  - b) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;
  - c) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;
  - d) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;
  - e) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;
  - f) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;
  - g) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;
  - h) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;
  - i) vuosina 1970-1972 syntyneellä 57 vuotta;
- kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä upseerin virassa:
- a) vuonna 1967 tai sitä ennen syntyneellä 50 vuotta;
  - b) vuonna 1968 syntyneellä 50 vuotta ja 3 kuukautta;
  - c) vuonna 1969 syntyneellä 50 vuotta ja 6 kuukautta;
  - d) vuonna 1970 syntyneellä 50 vuotta ja 9 kuukautta;
  - e) vuonna 1971 syntyneellä 51 vuotta;
  - f) vuonna 1972 syntyneellä 51 vuotta ja 3 kuukautta;
  - g) vuonna 1973 syntyneellä 51 vuotta ja 6 kuukautta;
  - h) vuonna 1974 syntyneellä 51 vuotta ja 9 kuukautta;
  - i) vuosina 1975-1977 syntyneellä 52 vuotta; ja
- lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä opistoupseerin virassa:
- a) vuonna 1972 tai sitä ennen syntyneellä 45 vuotta;
  - b) vuonna 1973 syntyneellä 45 vuotta ja 3 kuukautta;
  - c) vuonna 1974 syntyneellä 45 vuotta ja 6 kuukautta;
  - d) vuonna 1975 syntyneellä 45 vuotta ja 9 kuukautta;
  - e) vuonna 1976 syntyneellä 46 vuotta;
  - f) vuonna 1977 syntyneellä 46 vuotta ja 3 kuukautta;
  - g) vuonna 1978 syntyneellä 46 vuotta ja 6 kuukautta;
  - h) vuonna 1979 syntyneellä 46 vuotta ja 9 kuukautta;
  - i) vuosina 1980-1982 syntyneellä 47 vuotta;
- 4) sellaisella 31 päivänä joulukuuta 1996 Puolustusvoimien palveluksessa olleella henkilöllä, joka on nimitetty tai nimitetään erikoisupseerin tai sotilaspapin virkaan, 60 vuotta;
- 5) sellaisella aliupseerin virassa palvelevalla miespuolisella virkamiehellä, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:
- a) vähintään 16 vuotta, 50 vuotta;
  - b) vähintään 13 vuotta, 51 vuotta;
  - c) vähintään 10 vuotta, 52 vuotta;
  - d) vähintään 7 vuotta, 53 vuotta;
  - e) vähintään 3 vuotta, 54 vuotta;
  - f) alle 3 vuotta, 55 vuotta;
- 6) sellaisella aliupseerin virassa palvelevalla naispuolisella virkamiehellä, joka oli palvelut värvätynä 31 päivänä joulukuuta 1994, 60 vuotta.
- Eroamisikä Puolustusvoimien siviilivirassa on:

1) sellaisella miespuolisella virkamiehellä, jonka virka on muutettu erikoisupseerin virasta siviiliviraksi ja jolla oli vuoden 1996 loppuun mennessä erikoisupseerin virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, 64 vuotta;
- f) alle 3 vuotta, 65 vuotta;

2) sellaisella miespuolisella virkamiehellä, jonka virka on muutettu värvätyn virasta siviiliviraksi ja jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, 50 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, 51 vuotta 6 kuukautta;
- c) vähintään 10 vuotta, 53 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, 54 vuotta 6 kuukautta;
- e) vähintään 3 vuotta, 56 vuotta;
- f) alle 3 vuotta, 57 vuotta 6 kuukautta;

3) sellaisella naispuolisella virkamiehellä, jonka virka on muutettu värvätyn virasta siviiliviraksi ja jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, 64 vuotta;
- f) alle 3 vuotta, 65 vuotta;

4) sellaisella virkamiehellä, joka on ollut puolustushallinnon palveluksessa 31 päivänä joulukuuta 1992 ja 31 päivänä joulukuuta 1994 sellaisessa virassa, jossa oli yleistä eroamisikää alempi eroamisikä, ja jolla virkamiehellä oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, 64 vuotta;
- f) alle 3 vuotta, 65 vuotta.

Edellä 1 momentin 4 - 6 kohdassa ja 2 momentissa säädettyjä eroamisikiä nostetaan vuosittain vuoden 2018 alusta lukien siten, että jos eroamisikä täyttyy:

1) vuonna 2018, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä kolmella kuukaudella;

2) vuonna 2019, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä kuudella kuukaudella;

3) vuonna 2020, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdeksällä kuukaudella;

4) vuonna 2021, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdellä vuodella;

5) vuonna 2022, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdellä vuodella ja kolmella kuukaudella;

6) vuonna 2023, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdellä vuodella ja kuudella kuukaudella;

HE 30/2017 vp

7) vuonna 2024, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetyistä eroamisiästä yhdellä vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;

8) vuonna 2025, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetyistä eroamisiästä kahdella vuodella.

Päeesikunta voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että Puolustusvoimien siviilivirassa palveleva virkamies voi jatkaa palveluaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana vuonna 1957 ja sitä ennen syntynyt virkamies täyttää 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntynyt virkamies täyttää 69 vuotta ja sen jälkeen syntynyt virkamies täyttää 70 vuotta, sotilasprofessorin sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyttää 65 vuotta ja 1 momentin 5 kohdan mukainen aliupseeri sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana hän saavuttaa 55 vuoden eroamisiän.

Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun 4 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 47 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan myös Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (229/2009) voimaantulosäännöksessä tarkoitettuun:

1) Puolustusvoimien virasta ennen vuoden 2008 alkua Puolustushallinnon palvelukeskuksen palvelukseen siirtyneeseen virkamieheen, joka on siirtynyt sen jälkeen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen; sekä

2) Puolustusvoimien virasta vuoden 2010 alkuun mennessä Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen siirtyneeseen virkamieheen.

Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Puolustusministeri Jussi Niinistö

Laki

puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 47 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1617/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

47 §

Eroamisikä ja oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Eroamisikä sotilasvirassa on:
1) puolustusvoimain komentajan virassa 63 vuotta;

2) pääesikunnan päällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin sekä sotilasprofessorin virassa tai valtioneuvoston aseuksella tarkemmin säädettyvässä näihin rinnastuvassa muussa sotilasvirassa 60 vuotta, kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalinvirassa 55 vuotta ja everstin virassa 52 vuotta; sekä (22.12.2009/1617)

Ehdotus

47 §

Eroamisikä ja oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Eroamisikä sotilasvirassa on:
1) Puolustusvoimain komentajan virassa syntymävuoden mukaan:
a) vuonna 1954 tai sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
b) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
c) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
d) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
e) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
f) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
g) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
h) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
i) vuosina 1962-1964 syntyneellä 65 vuotta;
2) pääesikunnan päällikön, kenraalin, amiraalin, Puolustusvoimien pääinsinöörin, Puolustusvoimien ylilääkärin, everstin ja kommodorin, kenttäpiispan, sotilasyli-insinöörin, sotilasylilääkärin sekä sotilasprofessorin ja apulaissotilasprofessorin virassa syntymävuoden mukaan:
a) vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneellä 60 vuotta;
b) vuonna 1958 syntyneellä 60 vuotta ja 3 kuukautta;
c) vuonna 1959 syntyneellä 60 vuotta ja 6 kuukautta;
d) vuonna 1960 syntyneellä 60 vuotta ja 9

- kuukautta;*
e) vuonna 1961 syntyneellä 61 vuotta;
f) vuonna 1962 syntyneellä 61 vuotta ja 3 kuukautta;
g) vuonna 1963 syntyneellä 61 vuotta ja 6 kuukautta;
h) vuonna 1964 syntyneellä 61 vuotta ja 9 kuukautta;
i) vuosina 1965-1967 syntyneellä 62 vuotta;
kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalinvirassa:
a) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;
b) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;
c) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;
d) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;
e) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;
f) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;
g) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;
h) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;
i) vuosina 1970-1972 syntyneellä 57 vuotta;
ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä everstin virassa:
a) vuonna 1965 tai sitä ennen syntyneellä 52 vuotta;
b) vuonna 1966 syntyneellä 52 vuotta ja 3 kuukautta;
c) vuonna 1967 syntyneellä 52 vuotta ja 6 kuukautta;
d) vuonna 1968 syntyneellä 52 vuotta ja 9 kuukautta;
e) vuonna 1969 syntyneellä 53 vuotta;
f) vuonna 1970 syntyneellä 53 vuotta ja 3 kuukautta;
g) vuonna 1971 syntyneellä 53 vuotta ja 6 kuukautta;
h) vuonna 1972 syntyneellä 53 vuotta ja 9 kuukautta;
i) vuosina 1973-1975 syntyneellä 54 vuotta;
- 3) muissa sotilasviroissa 55 vuotta, lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kuitenkin 45–50 vuotta henkilön koulutus ja kokemus huomioon ottaen.
- 3) *upseerin, määräaikaisen nuoremman upseerin, määräaikaisen reserviupseerin, opistoupseerin, aliupseerin, määräaikaisen aliupseerin, erikoisupseerin, sotilaspapin se-*

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin koulutuksen ja kokemuksen huomioon ottamisesta eroamisiästä säädettyä. Puolustusvoimain komentaja määrää puolustusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti ne tehtävät, jotka edellyttävät lentäjän koulutusta. Pääesikunta päättää näissä tehtävissä palvelevien eroamisiästä.

kä määräaikaisen erikoisupseerin virassa syntymävuoden mukaan:

a) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;

b) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;

c) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;

d) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;

e) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;

f) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;

g) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;

h) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;

i) vuosina 1970-1972 syntyneellä 57 vuotta;

kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä upseerin virassa:

a) vuonna 1967 tai sitä ennen syntyneellä 50 vuotta;

b) vuonna 1968 syntyneellä 50 vuotta ja 3 kuukautta;

c) vuonna 1969 syntyneellä 50 vuotta ja 6 kuukautta;

d) vuonna 1970 syntyneellä 50 vuotta ja 9 kuukautta;

e) vuonna 1971 syntyneellä 51 vuotta;

f) vuonna 1972 syntyneellä 51 vuotta ja 3 kuukautta;

g) vuonna 1973 syntyneellä 51 vuotta ja 6 kuukautta;

h) vuonna 1974 syntyneellä 51 vuotta ja 9 kuukautta;

i) vuosina 1975-1977 syntyneellä 52 vuotta; ja

lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä opistoupseerin virassa:

a) vuonna 1972 tai sitä ennen syntyneellä 45 vuotta;

b) vuonna 1973 syntyneellä 45 vuotta ja 3 kuukautta;

c) vuonna 1974 syntyneellä 45 vuotta ja 6 kuukautta;

d) vuonna 1975 syntyneellä 45 vuotta ja 9 kuukautta;

e) vuonna 1976 syntyneellä 46 vuotta;

f) vuonna 1977 syntyneellä 46 vuotta ja 3 kuukautta;

g) vuonna 1978 syntyneellä 46 vuotta ja 6

kuukautta;

h) vuonna 1979 syntyneellä 46 vuotta ja 9 kuukautta;

i) vuosina 1980-1982 syntyneellä 47 vuotta;

4) sellaisella 31 päivänä joulukuuta 1996 Puolustusvoimien palveluksessa olleella henkilöllä, joka on nimitetty tai nimitetään erikoisupseerin tai sotilaspapin virkaan, 60 vuotta;

5) sellaisella aliupseerin virassa palvelevalla miespuolisella virkamiehellä, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

a) vähintään 16 vuotta, 50 vuotta;

b) vähintään 13 vuotta, 51 vuotta;

c) vähintään 10 vuotta, 52 vuotta;

d) vähintään 7 vuotta, 53 vuotta;

e) vähintään 3 vuotta, 54 vuotta;

f) alle 3 vuotta, 55 vuotta;

6) sellaisella aliupseerin virassa palvelevalla naispuolisella virkamiehellä, joka oli palvellut värvätynä 31 päivänä joulukuuta 1994, 60 vuotta.

Eroamisikä Puolustusvoimien siviilivirassa on:

1) sellaisella miespuolisella virkamiehellä, jonka virka on muutettu erikoisupseerin virasta siviiliviraksi ja jolla oli vuoden 1996 loppuun mennessä erikoisupseerin virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

a) vähintään 16 vuotta, 60 vuotta;

b) vähintään 13 vuotta, 61 vuotta;

c) vähintään 10 vuotta, 62 vuotta;

d) vähintään 7 vuotta, 63 vuotta;

e) vähintään 3 vuotta, 64 vuotta;

f) alle 3 vuotta, 65 vuotta;

2) sellaisella miespuolisella virkamiehellä, jonka virka on muutettu värvätyn virasta siviiliviraksi ja jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyn virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

a) vähintään 16 vuotta, 50 vuotta;

b) vähintään 13 vuotta, 51 vuotta 6 kuukautta;

c) vähintään 10 vuotta, 53 vuotta;

d) vähintään 7 vuotta, 54 vuotta 6 kuukautta;

ta;

e) vähintään 3 vuotta, 56 vuotta;

f) alle 3 vuotta, 57 vuotta 6 kuukautta;

3) sellaisella naispuolisella virkamiehellä, jonka virka on muutettu värvätyn virasta si-

viiliviraksi ja jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä värvätyin virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, 64 vuotta;
- f) alle 3 vuotta, 65 vuotta;

4) sellaisella virkamiehellä, joka on ollut puolustushallinnon palveluksessa 31 päivänä joulukuuta 1992 ja 31 päivänä joulukuuta 1994 sellaisessa virassa, jossa oli yleistä eroamisikää alempi eroamisikä, ja jolla virkamiehellä oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, 64 vuotta;
- f) alle 3 vuotta, 65 vuotta.

Edellä 1 momentin 4 - 6 kohdassa ja 2 momentissa säädettyjä eroamisikä nostetaan vuosittain vuoden 2018 alusta lukien siten, että jos eroamisikä täyttyy:

1) vuonna 2018, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä kolmella kuukaudella;

2) vuonna 2019, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä kuudella kuukaudella;

3) vuonna 2020, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdeksällä kuukaudella;

4) vuonna 2021, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdellä vuodella;

5) vuonna 2022, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdellä vuodella ja kolmella kuukaudella;

6) vuonna 2023, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdellä vuodella ja kuudella kuukaudella;

7) vuonna 2024, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa säädetystä eroamisiästä yhdellä vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;

8) vuonna 2025, eroamisikä nousee 1 momentin 4 - 6 kohdissa ja 2 momentissa sääde-

Pääesikunta voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voi jatkaa palveluaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään siihen saakka, kun virkamies täyttää 68 vuotta, sotilasprofessorin sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyttää 63 vuotta, ja sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyttää 55 vuotta. (22.12.2009/1617)

Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun 3 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

tystä eroamisiästä kahdella vuodella.

Pääesikunta voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että *Puolustusvoimien siviilivirassa palveleva* virkamies voi jatkaa palveluaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään *sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana vuonna 1957 ja sitä ennen syntynyt virkamies täyttää 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntynyt virkamies täyttää 69 vuotta ja sen jälkeen syntynyt virkamies täyttää 70 vuotta, sotilasprofessorin sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyttää 65 vuotta ja 1 momentin 5 kohdan mukainen aliupseeri sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana hän saavuttaa 55 vuoden eroamisiän.*

Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun 4 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain 47 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan myös Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (229/2009) voimaantulosäännöksessä tarkoitettuun:

1) Puolustusvoimien virasta ennen vuoden 2008 alkua Puolustushallinnon palvelukeskuksen palvelukseen siirtyneeseen virkamieheen, joka on siirtynyt sen jälkeen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen; sekä

2) Puolustusvoimien virasta vuoden 2010 alkuun mennessä Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen siirtyneeseen virkamieheen.